

Motion till riksdagen 2025/26:301

av **Ulrika Westerlund m.fl. (MP)**

Framtidsfullmakt – ett viktigt verktyg med tydliga brister

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behov av översyn och förbättringar av hur lagen om framtidsfullmakt fungerar och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Framtidsfullmakten är ett juridiskt instrument som infördes 2017 för att ge människor möjlighet att själva utse någon som får företräda dem vid framtida beslutsoförmåga, till exempel vid demens eller allvarlig sjukdom. Det är ett alternativ till god man eller förvaltare och tanken är att det ska vara enklare, mer personligt och mer integritetsvänligt. Men trots goda intentioner finns flera allvarliga brister – både juridiskt och i praktiken.

En svaghet är att framtidsfullmakter inte registreras eller granskas av någon myndighet. Det finns alltså ingen automatisk kontroll av om fullmakten är giltig, om den har trätt i kraft eller om fullmaktshavaren agerar i enlighet med fullmaktsgivarens intressen. Denna brist på insyn gör att det finns en tydlig risk för missbruk, särskilt i situationer där familjemedlemmar är oeniga eller där den som ger fullmakten är särskilt sårbar.

Men även när allt går rätt till uppstår problem. Ett av de mest frustrerande hindren är att framtidsfullmakter ofta inte accepteras i praktiken, särskilt inte av banker och digitala tjänster.

Bankerna gör lite olika bedömningar, men de flesta kräver att man kommer in till ett fysiskt bankkontor med den underskrivna originalfullmakten för att kunna hantera några ärenden. Det kan fungera och vara rimligt vid större och enstaka ekonomiska åtgärder. Men för att få kontroll på den anhöriges ekonomi och betala räkningar så är det inte en praktiskt fungerande lösning. Speciellt som de flesta inte får fakturor hemskickade på

papper längre. Många fullmaktshavare vittnar om att det är nästintill omöjligt att få tillgång till den anhöriges internetbank, trots att fullmakten uttryckligen ger rätt att sköta ekonomiska angelägenheter.

Det saknas tydliga riktlinjer för hur framtidsfullmakter ska användas i digitala miljöer, vilket leder till att myndigheter och företag väljer att tolka reglerna restriktivt, ofta av rädsla för att göra fel.

För att förbättra situationen behövs flera åtgärder. En översyn av hur lagstiftningen om framtidsfullmakt har fungerat i praktiken behövs för att kunna åtgärda de problem som människor möts av när fullmakten ska användas. Ett centralt framtidsfullmaktsregister skulle göra det enklare för banker och andra aktörer att verifiera dokumentens giltighet. Dessutom bör det utvecklas nationella riktlinjer, gärna i samarbete med Bankföreningen och andra branschorganisationer, för hur framtidsfullmakter ska hanteras i praktiken, särskilt vid digitala tjänster.

Framtidsfullmakten är ett viktigt verktyg för självbestämmande, men om det inte går att använda i praktiken tappar det sitt värde.

Ulrika Westerlund (MP)

Janine Alm Ericson (MP)

Mats Berglund (MP)

Camilla Hansén (MP)

Nils Seye Larsen (MP)

Amanda Palmstierna (MP)

Jan Riise (MP)

Annika Hirvonen (MP)